

“Music research in the digital age” - musiikkia ja tutkimusta New Yorkissa

Maaria Harviainen & Irmeli Koskimies

Musiikkikirjastoilla, -arkistoilla ja musiikin tiedotuskeskuksilla on yhteinen kattojärjestö IAML (International Association of Music Libraries and Documentation Centres). IAML järjestää vuosittain konferenssin jossakin päin maailmaa. Muutamana vuoden välein konferenssi järjestetään yhdessä musiikkitieteilijöiden kanssa. Vuonna 2015 kesällä kokoonnuttiin New Yorkiin teemana musiikintutkimus digitaalisella aikakaudella.

IAML kokoaa kirjastot, arkistot ja tutkijat

Osanottajia konferenssissa oli tällä kertaa 480 ja heistä suurin osa tuli Amerikasta, osa Euroopasta ja kaukaisimmat Japanista, Australiasta ja Uudesta Seelannista. Määrä on sopivan pieni, osanottajat ja esitykset mahtuvat vaikka musiikkioppilaitoksen tiloihin.

New Yorkissa oli mukana myös IMS (International Musicological Society). Konferenssin paikkana oli perinteikäs Juilliard School, joka sijaitsee aivan Lincoln Centerin ja Metropolitan oopperan läheisyydessä.

Jokaisessa IAML:n jäsenmaassa toimii kansallinen musiikkikirjasto-yhdistys, joka antaa raporttinsa aina kuluneen vuoden toiminnastaan IAML:n hallitukselle. Kunkin jäsenyhdistyksen edustaja on äänioikeutettu mahdollisissa äänestyksissä hallituksen kokouksessa konferenssin aikana. Lisäksi IAML:ssa on yhteisiä toimielimiä, jotka keskittyvät johonkin toimintaan kuten luettelointi tai kokoavat yhteen tietyn tyyppisiä musiikkikirjastoja kuten musiikkioppilaitosten kirjastot. (www.iaml.info)

Digitaalisuus ja musiikki

New Yorkin konferenssin teema oli Music research in the digital age. Teemaa käsiteltiin mo-

nesta näkökulmasta luennoilla, keskusteluissa ja postereissa. Erilaiset musiikin digitointi-projektit olivat paljon esillä. Digitaalisuutta käsiteltiin tutkimuksen näkökulmasta mm. paneelikeskustelussa.

Keskeisinä aiheina konferenssin ohjelmassa oli myös musiikintutkimuksen ns. R-tietokannat: musiikin tutkimuskirjallisuuden tietokanta RILM, nuottikäsikirjoitusten paikkatietoja sisältävä RISM ja vanhoja musiikkilehtiä sekä kokonaisina teksteinä että viitteinä sisältävä RIPM. Myös musiikin ikonografisesta RIDIM -tietokannasta oli konferenssissa kaksi esitystä. Tietokantojen kehitystyötä tehdään työryhmissä, jotka kokoontuvat konferenssin kuluessa. Kaikista R-tietokannoista oli musiikkikustantajien näyttelyosastolla esittelyjä, kuten niin paljon muustakin musiikkikirjallisuuden, nuottikustantajien ja säveltäjien koottujen teosten laajasta tuotannosta.

Musiikintutkimus on marginaalissa

Virginia Danielsson New Yorkin yliopistosta toivoi digitaalisia aineistoja mahdollisimman joustavaan ja laajaan käyttöön yliopistojen sisällä. Tekniset ongelmat tai aineistojen lisensoinnin ehdot eivät saisi olla este digitaalisten aineistojen tutkimuskäytössä.

Renessanssin musiikkiin erikoistunut tutkija

Kuvaaja: Maarja Harviainen

Juilliard School

Philippe Vendrix totesi, että musikologian tutkimus ei yleensä pääse päivälehtien otsikoihin, se on aina vähän marginaalissa. Siitä huolimatta musiikintutkimukselle tärkeiden aineistojen digitointi tarvitsee julkista rahoitusta.

Vendrixin mukaan humanistitutkijat eivät ole tekniikan suhteen sen huonompia kuin vaikkapa kemistit. Myös humanistien on opittava käyttämään moderneja työvälineitä. Niin lääkäritkin tekevät, ottavat jatkuvasti käyttöön uusia mo-

derneja työkaluja mutta tarkastelevat niitä myös äärimmäisen kriittisesti. Vaikka musiikintutkimuksessa ei ole kysymys elämästä ja kuolemasta, humanistitutkija voi ottaa oppia tekniikan hyödyntämisessä.

Digitaaliset aineistot muuttavat tutkimusta

Dörte Schmidt Berliinin Taideyliopistosta esitti, että musiikkiaineistojen digitointia ei pidä jät-

Kuvaaja: Maarja Harviainen

Illanvietto kirjastossa

Kuvaaja: Maaria Harviainen

Lincoln Centerin ja Metropolitanin aukio. Istumassa vasemmalla professori Elliott Antokoletz.

tää pelkästään kaupallisten toimijoiden tehtäväksi. Digitointia pitäisi tehdä julkisissa laitoksissa ja yliopistoissa, jotta aineisto olisi julkisesti saatavilla. Schmidt'n mukaan on olemassa vaara, että kulttuuriperintö sulkeutuu julkisesta käytöstä jos kaupalliset toimijat hallitsevat aineiston digitointia.

Musiikintutkimuksen aineistojen digitaalinen saatavuus muuttaa musiikintutkimusta Schmidt'n mukaan. Vanhojen äänitteiden digitointi muuttaa käsityksiä esimerkiksi esityskäytännöistä ja jopa historian tapahtumista. Aineistojen digitalisoituminen kuitenkin muuttaa myös tutkimuksen käytäntöjä.

Tutkijan saatavilla olevan aineiston määrä kasvaa koko ajan. Lähdekritiikki on äärimmäisen tärkeää myös digitaalisen aineiston tutkimuksessa. Huomattavaa on myös, että kirjastojen, arkistojen ja tietotekniikan asiantuntijoiden yhteistyö on lisääntynyt digitalisoitumisen myötä. Digitointiprojektit opettavat työntekijät erilaisista ympäristöistä keskustelemaan keskenään ja löytämään sujuvia yhteistyön tapoja.

Yhtenä esimerkkinä digitointiprojektien mer-

kityksestä tutkimukselle voisi mainita Toronton yliopiston musiikkikirjaston työn. Kirjastossa digitoitiin viulisti Kathleen Parlow'n kokoelmaa, joka aikanaan oli lahjoitettu kirjastolle. Digitointityön ansiosta Parlow'n arkisto tutkittiin huolellisesti ja löydettiin Johan Halvorsenin kadonneeksi luullun viulukonserton partituuri. Halvorsen omisti konserton Parlow'lle ja tämä myös kantaesitti konserton. Parlow esitti konserton tietävästi kaksi kertaa v. 1909, mutta sen jälkeen konserttoa ei ilmeisesti ole julkisesti kuultu ja nuotit hautautuivat Parlow'n arkistoon ja sittemmin kirjaston arkistoon.

Tiivis viikko konferenssiohjelmaa

Konferenssin viikon ohjelma oli tiivis. Viisi peräkkäistä istuntoa päivässä ja jopa seitsemän istuntoa samanaikaisesti. Jokainen voi valita mieleisensä ohjelman taustaorganisaationsa mukaan tai sitten kuunnella vaan ihan mielenkiinnosta eri aiheita ja tunnettuja tutkijoita. Mielenkiintoisia ja musiikin tutkimuksen kannalta kuuluisia luennoitsijoita olivat professorit Robert S. Hatten ja Elliott Antokoletz, molemmat Texasin yliopistos-

ta. Robert Hatten on kirjoittanut musiikin merkityksestä ja tulkinnasta ja Elliott Antokoletz on lähinnä Béla Bartókiin ja Franz Lisztiin erikoistunut tutkija, mutta hän on tutkinut myös paljon muita säveltäjiä.

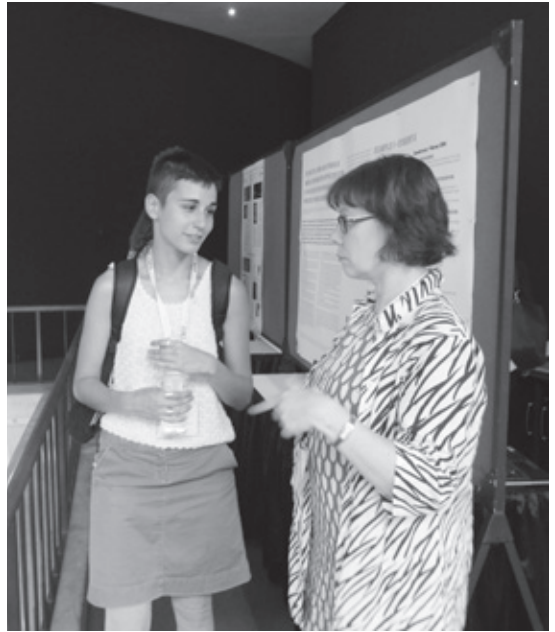
Konferenssissa oli nähtävillä postereita kahtena eri päivänä, molempina päivinä eri työt. Allekirjoittaneiden (Antti Rousi & Maaria Harviainen) oli esiteltävänä tiistain posterisessiossa. (Posterin sisällöstä on lyhyt selostus erillisessä osiossa.) Esittelytilaisuuksia oli sekä aamupäivällä että iltapäivällä, joten käytännössä koko päivä kului posterin merkeissä. Oma posterimme oli aiheeltaan hieman muista poikkeava. Pääasiassa esiteltiin erilaisia digitointiprojekteja ja meidän posterimme keskittyi musiikin tiedonhankinnan tutkimukseen. Mutta posterimme herätti myös paljon kiinnostusta – erityisesti musiikintutkijoissa.

Konsertit

IAML:n konferenssien parhaita perinteitä ovat konsertit. Konserteille on varattu kaksi iltaa ja konsertit esittelevät yleensä järjestävän maan perinteistä musiikkia tai kirjastojen ja arkistojen kätöistä löytyneiden käsikirjoitusten esityksiä. Vuosien kuluessa konserteissa on kuultu huipumuusikoita mm. Kronos-kvartetti, musiikkia eri instrumenteille mm. kampiliira-orkesteri tai säkkipilli-seitsikko, mm. irlantilaista (aitoa) kansamusiikkia jne.

New Yorkissa tiistai-illan konsertissa kuultiin musiikkia Juilliardin kirjaston arkistosta Juilliardista valmistuneiden muusikoiden esittämänä. Konsertti oli otsikoitu: Selected treasures from The Juilliard School Library. Konsertin ohjelmiston alkuperäiset nuottikäsikirjoitukset löytyvät Juilliardin kirjastosta. Suurin osa käsikirjoituksista on tullut kirjastoon lahjoituksina kuten pianisti Artur Rubinsteinin kokoelma ja Soulima ja Igor Stravinskin kokoelma.

Artur Rubinsteinin kaksi tyttäätä olivat läsnä konsertissa. Juilliardin kirjaston johtaja Jane Gottlieb kertoi, että kun Artur Rubinstein saapui emigranttina Yhdysvaltoihin, hän päätyi Ellis Is-

Kuvaaja: Irmeli Koskimies.

Maaria Harviainen New Yorkin matkalla.

landille odottamaan mantereelle pääsyä. Saapumishallissa oli piano ja tarinan mukaan Rubinstein alkoi aikansa kuluksi harjoitella Villa-Lobosin äärimmäistä virtuoosisuutta vaativaa pianoteosta Rudepoema. Harvoin esitetty Rudepoema kuultiin illan konsertissa.

Torstai-iltana kuulumme Metropolitan-oopperan esityksen Leoncavallon I Pagliacci –oopperasta, tosin nauhoitettuna esityksenä elokuvateatterissa. Oopperaan emme päässeet, koska esityksiä ei juuri silloin ollut, konferenssi ajoittui oopperan esityskausien väliin. Jouduimme siis tyyty-

Kuvaaja: Irmeli Koskimies.

Musiikkikustantajien näyttelyalue.

Kuvaaja: Maaria Harviainen

New York Public Library, marmoriaula.

mään nauhoitukseen. Samoja nauhoituksia voi nykyisin seurata monessa maassa elokuvateattereissa kuten Suomessa.

Juilliardin kirjasto

Ensimmäisen konsertin jälkeinen illanvietto pidettiin Juilliardin kirjastossa (<http://library.juilliard.edu>). Kirjasto on kokoelmiltaan ja hengeltään hyvin samankaltainen Sibelius-Akatemian kirjaston kanssa. Kokoelmien laadussa SibA:n kirjastolla ei ole mitään hävettävää, olemme pysyneet hyvin ajankohtaisina.

Säveltäjien koottujen teosten kokoelma on laajempi Juilliardissa. Sävellyskäsikirjoituksia Juilliard on saanut lahjoituksina suuria määriä; mm. Beethovenin 9. sinfonian viimeisimmän version käsikirjoituksen. Elektronisia aineistoja Juilliardissa on käytössä kattavasti. Toisaalta voi tode-

ta, että Sibelius-Akatemian kirjastolla on käytössä hyvin paljon samoja aineistoja.

Kirjasto on sinänsä jo hieman vanhahko tila ja sen huomaa mm. siitä kuinka yhä lisääntyvä tekniikka on yritetty saada toimimaan tilassa, jota ei siihen ole suunniteltu. Kirjasto on kuitenkin keskellä koko oppilaitosta, se on keskellä opetusluokkia ja siis keskeisellä paikalla, jossa on helppo käydä. 📖

Tietoa kirjoittajista:

*Maaria Harviainen, johtava informaattikko
Sibelius-Akatemian kirjasto, Taideyliopisto
Email. maaria.harviainen@uniarts.fi*

*Irmeli Koskimies, kirjastonjohtaja
Sibelius-Akatemian kirjasto, Taideyliopisto
Email. irmeli.koskimies@uniarts.fi*

Julisteessamme esittelimme musiikinopiskelijan tiedonhankinta -tutkimushankkeen alustavia tuloksia, jotka pohjautuivat pitkälle Antti Rousin tekeillä olevaan väitöskirjaan aiheesta. Hankkeen keskeisenä lähtökohtana on lähestyä musiikki-informaatiota sen eri abstraktiotasojen kautta (ks. Rousi, 2014; Rousi, Savolainen & Vakkari, 2016). Pyrkimyksenä on tarkastella sitä, miten musiikilliseen tietoon liittyvien merkkijärjestelmien nähdään vaikuttavan (situational relevance) tiedonhankintatehtävässä tapahtuvaan oppimiseen. Siinä, missä aikaisempi tiedonhankinnan tutkimus on lähestynyt musiikki-informaatiota verraten yksilotteisesti, hankkeen viitekehyksessä tekstuaalinen informaatio on vain yksi musiikki-informaation muodoista, vailla erityisasemaa.

Alustavat tulokset esiteltiin aineistosta, joka oli kerätty Taideyliopiston Sibelius-Akatemian kirjaston jatko-opiskelijoille suunnatun Tutkimustaidot-kurssin yhteydessä. Tuloksissa eri merkkijärjestelmien, kuten kehonkielen, audittiivisten kokemusten ja musiikin ikonisten representaatioiden, tulkinnallinen itsenäisyys korostui. Toisin sanoen, eri merkkijärjestelmille usein määrittyi omat roolinsa ja täten omat tulkintansa liittyen tiedonhankintatehtävään.

Alustavat tuloksemme olivat linjassa musiikkisemioottisen kirjallisuuden (esim. Tarasti, 1994) kanssa, jossa eri musiikki-informaatiotyypit määritellään luonteeltaan itsenäisiksi merkkijärjestelmiksi ja samanaikaisesti toisistaan riippuvaisiksi musiikillisen tiedon luomisessa ja välittämisessä. Tarjoamme Sibelius-Akatemian jatko-opiskelijoilta kerättyyn aineistoon pohjautuvaa artikkelia tulevaisuudessa alamme lehtiin.

Lähteet

Rousi, AM. 2014. Enaktiiviset, ikoniset ja symboliset informaation representaatiot musiikkiin liittyvässä tiedonhankintatehtävässä. *Informaatiotutkimus*. Vol. 33(3). Informaatiotutkimuksen päivien abstraktit 2014. ITY ry. <http://ojs.tsv.fi/index.php/inf/index>

Rousi, AM., Savolainen, R. & Vakkari, P. 2016 (hyväksytty julkaistavaksi). A typology of music information for studies on information-seeking. *Journal of Documentation*. Vol. 72(2).

Tarasti, E. (1994). *A theory of musical semiotics*. Bloomington: Indiana University Press.